

20. ספיקא היא וחיישינן מדרבנן

1. תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ה עמוד ב
ואב"א: נתן הוא ואמר הוא - מקודשת, נתנה היא ואמרה היא - אינה מקודשת, נתן הוא ואמרה היא - ספיקא היא וחיישינן מדרבנן.

2. ר"ן על הרי"ף מסכת קידושין דף א עמוד ב - דף ב עמוד א
תי'... והאי לישנא דאמר' ספיקא הוי וחיישינן מדרבנן מספקא לי טובא דכיון דספיקא הוא הוה ליה ספיקא דאורייתא והיכי קאמר דחיישינן מדרבנן הא מדאורייתא נמי איכא למיחש והרב אלפסי ז"ל כתב בלשון הזה בהלכות ואם נתן הוא ואמרה היא וחיישינן מדרבנן וצריכה גט ולא כתב ספיקא הוא ונראה שהוא סובר דכי אמר' ספיקא הוא לאו דוקא דמדינא פשיטא לן דלא הוה קידושין כיון דאמרה היא אלא שחכמים החמירו בדבר ועשאוהו כספק ולישנא דספיקא הוא לפי זה לא אתי שפיר והר"ם במז"ל כתב בפרק הנזכר נתן הוא ואמרה היא ה"ז מקודשת מספק ולא הזכיר מדרבנן כלל אלא ספק קידושין ולפיכך אני מסתפק בכל ספק קידושין אי צריכה גט מדאורייתא או לא דאפשר דמדאורייתא שרי' משום דאיכא למימר העמד אשה על חזקתה דמאי שנא מכל תיקו דמונא דאמרינן ביה העמד מומן על חזקתו והסכימו בו כל גדולי האחרונים ז"ל שאפי' תקפו תובע מוציאין אותו מידו הכא נמי מדינא אית לן למימר הכי ושתהא מותרת להנשא אלא שמפני חומרא דערוה אסרוה רבנן ומשום הכי אמרינן הכא דספיקא הוי וחיישי' מדרבנן. אבל הרב אלפסי ז"ל כתב לקמן בפירקין [דף ה ב] כבעיא דרב מארי בכלב הרץ אחריה דסלקא בתיקו דהויא לה ספיקא דאורייתא ולחומרא וצריך עיון:

3. רמב"ם הלכות טומאת מת פרק ט הלכה יב
דבר ידוע שכל אלו הטומאות וכיוצא בהן שהן משום ספק הרי הן של דבריהן, ואין טמא מן התורה אלא מי שנטמא טומאת ודאי אבל כל הספיקות בין בטומאות בין במאכלו' אסורות בין בעריות ושבתות אין להם אלא מדברי סופרים [ואף על פי כן דבר שחייבין על זדונו כרת ספיקו אסור מן התורה, שהרי העושה אותו חייב אשם תלוי] כמו שביארנו בהלכות איסורי ביאה ובכמה מקומות. +/השגת הראב"ד/ דבר ידוע שכל אלו הטומאות וכו'. א"א זהו שיבוש גדול שהרי אמרו בכמה מקומות ספיקא דאורייתא לחומרא וספיקא דרבנן לקולא וזו ספיקא דאורייתא היא אבל היה לו לומר משום דהו"ל ספק ספיקא ואפילו בדאורייתא לקולא. +

4. תלמוד בבלי מסכת חולין דף י עמוד ב
מנא הא מלתא דאמור רבנן אוקי מילתא אחזקיה? אמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן, אמר קרא: ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית והסגיר את הבית שבעת ימים, דלמא אדנפיק ואתא בצר ליה שיעורא! אלא לאו משום דאמרינן אוקי אחזקיה.

5. חידושי הרשב"א מסכת חולין דף צח עמוד ב
נמצא פסק הלכה לענין טעם כעיקר לפי דברי רש"י ז"ל אם נתחבה כף של איסור בתוך התבשיל, וכן כף חולבת בת יומה בתוך קדרה של בשר או בהפך, וכן חתיכת נבלה שנפלה בתוך הקדרה בזמן שמכירה ולא נשאר בתוך הקדרה אלא פליטתה, וקודם שהספיק לשער אם יש ברוטב ובחתיכות ההתר ס' לבטל האיסור נשפך הרוטב וא"א לעמוד עליו אם היה בו ס' לבטלו, הולכין בו להקל ומתירין אותו מספק דהא ספקא דרבנן היא ולקולא, ומה שנשאר מן ההתר יהא מותר, אבל אם החתיכות לפנינו ואין אנו בקיאים למוד אותן אין לומר בכי הא ספקא דרבנן דמה שהוא ספק ממיעוט ידיעה וחכמה אצלנו אין ספק, ואין קרוי ספק מה שחכם יכול לעמוד על ברורו...

6. משנה למלך הלכות טומאת צרעת פרק ב הלכה א
ואפשר לומר דלא שייך לומר אוקי גברא אחזקתיה אלא בספק דמציאות דאמרינן אוקי גברא אחזקתיה אך בודאי נעשה המעשה ומספקא לן מילתא היכי אגמריה רחמנא למשה לא שייך לומר אוקי גברא אחזקתיה והכי אגמריה דאטו מפני חזקתו של זה משתנה מאי דאגמריה רחמנא למשה וחילוק זה הוא נכון בעינינו...

7. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף לב עמוד א - דף לב עמוד ב
ההוא דאמר לחבריה: מאי בעית בהאי ארעא? א"ל: מינך זבינתה והא שטרא, אמר ליה: שטרא זייפא הוא; גחין לחיש ליה לרבה: אין, שטרא זייפא הוא, מיהו שטרא מעליא הוה לי ואירכס, ואמינא: אינקיט האי בידאי כל דהו; אמר רבה: מה לו לשקר? אי בעי אמר ליה שטרא מעליא הוא. אמר ליה רב יוסף: אמאי סמכת? אהאי שטרא, האי שטרא חספא בעלמא הוא. ההוא דאמר לחבריה: הב לי מאה זוזי דמסיקנא בך והא שטרא, א"ל: שטרא זייפא הוא; גחין לחיש ליה לרבה: אין, שטרא זייפא, מיהו שטרא מעליא הוה לי ואירכס, ואמינא: אינקיט האי בידאי כל דהו; אמר רבה: מה לו לשקר? אי בעי אמר ליה שטרא מעליא הוא. א"ל רב יוסף: אמאי קא סמכת? אהאי שטרא, האי שטרא חספא בעלמא הוא. אמר רב אידי בר אבין: הלכתא כוותיה דרבה בארעא, והלכתא כוותיה דרב יוסף בזוזי; הלכתא כרבה בארעא - דהיכא דקיימא ארעא תיקום, והלכתא כוותיה דרב יוסף בזוזי - דהיכא דקיימי זוזי לוקמי.

8. תוספות מסכת בבא בתרא דף לב עמוד ב

והלכתא כוותי' דרבה בארעא - רבינו שמואל פירש דמספקא ליה כמאן הלכתא וצריך לדחוק ולפרש ולחלק בין ספיקא דתרי ותרי לספיקא דדינא דהא דלא אוקמה בחזקת מרה קמא כמו בנכסי דבר שטיא דאמרי' (כתובות דף כ.). אוקי תרי בהדי תרי ואוקי נכסי בחזקת בר שטיא התם הוו תרי ותרי כמאן דליתנהו דמי ואוקמי' ארעא בחזקת מרה קמא אבל הכא דמספקא לן דינא כמאן התם לא שייך כולי האי למימר אוקמה אחזקת מרה קמא ונוציא מיד המוחזק ודוחק הוא...

9. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף י עמוד א

צבור אחד של חמץ, ולפניו שני בתים בדוקין, ואתא עכבר ושקל, ולא ידעינן אי להאי על אי להאי על - היינו שני שבילין. דתנן: שני שבילין, אחד טמא ואחד טהור, והלך באחד מהן ועשה טהרות, ובא חבירו והלך בשני ועשה טהרות. רבי יהודה אומר: אם נשאלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו - טהורין, שניהן בבת אחת - טמאין. רבי יוסי אומר: בין כך ובין כך טמאין. אמר רבא ואיתימא רבי יוחנן: בבת אחת - דברי הכל טמאין, בזה אחר זה - דברי הכל טהורין. לא נחלקו אלא בבא להשאל עליו ועל חבירו. רבי יוסי מדמי ליה לבת אחת, ורבי יהודה מדמי ליה לזה אחר זה. ספק על ספק...

10. רש"י מסכת פסחים דף י עמוד א

אם נשאלו - כל אחד לחכם ספקו בפני עצמו - טהור, ואין בית דין יכול לטמאו, כדקיימא לן בספק טומאה ברשות הרבים ספקו טהור, ואם באו בבת אחת, הואיל ובהוראה אחת יש לנו לומר טמאין או טהורין, אי אפשר לנו לומר להם טהורים אתם - שהרי האחד ודאי טמא, ר' יוסי אומר: בין כך ובין כך טמאין, גרס.

11. תוספות מסכת פסחים דף י עמוד א

הלך באחד מהן ועשה טהרות - הא דנקט טהרות ולא קאמר אדם טהור משום דלגברי אף על גב דמוקמינן לה בחזקת טהורים מצריכין להו טבילה והזאה שלא יגעו שניהם בתרומה דאז התרומה טמאה ודאית והאוכל במיתה ואם נגעו שניהם באחד ונכנס למקדש חייב. בבת אחת ד"ה טמאים - נראה דהיינו מדרבנן דמדאורייתא אפ"ל בבת אחת טהורים.